

Atıf: Yılmaz, H. (2025). Rap Müzikte Madde Bağımlılığına Dair Söylemler ve Yeni Medyada Yayılımı: Gençlik Kültüründe Temsil, Etki ve Normalleşme, 5(2), 60-79. <https://doi.org/10.53723/cosohis.65>

Akademik Editör: Didem Deniz Anamur

Alındı : 20 Eylül 2025

Kabul Edildi : 24 Kasım 2025

Yayın : 27 Aralık 2025

Telif Hakkı: Bu eser, Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) ile lisanslanmıştır.

Etik ve Veri Kullanım Beyanı: Bu çalışmada kullanılan tüm veriler, araştırmanın şeffaflığını ve doğruluğunu sağlamak adına uygun şekilde yönetilmiştir.

Fonlama: Bu çalışma, herhangi bir kurum, kuruluş veya fon sağlayıcıdan mali destek alınmadan, tamamen yazar(lar)ın kendi kişisel çabaları ve kaynaklarıyla gerçekleştirilmiştir.

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Rap Müzikte Madde Bağımlılığına Dair Söylemler ve Yeni Medyada Yayılımı: Gençlik Kültüründe Temsil, Etki ve Normalleşme

Hüsna Yılmaz¹

1 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü Öğretim Üyesi, husnayilmaz@adu.edu.tr; ORCID ID: 0009-0009-1176-2784

Öz

Bu çalışma, rap müzikte yer alan madde bağımlılığına ilişkin söylemlerin şarkı sözlerinde nasıl temsil edildiğini, bu söylemlerin yeni medya platformlarında hangi yollarla dolaşıma sokulduğunu ve gençlik kültürü bağlamında madde kullanımının nasıl normalleştirildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Madde bağımlılığı, bireysel ya da biyolojik etkenlerle sınırlı kalmayan; kültürel temsiller, sosyal öğrenme ve medyanın çoğaltıcı etkisiyle pekişen çok boyutlu bir sorundur. Ergen bireyler, kimlik inşası ve duygusal hassasiyetleri nedeniyle bu söylemlere karşı daha savunmasızdır. Rap müzik, gençler için yalnızca bir tür değil; aynı zamanda kimlik kurma, ifade ve aidiyet alanıdır. Bu nedenle, bağımlılık temalarının rap şarkılarında nasıl işlendiği ve genç algılar üzerindeki etkisi, kültürel analiz ve halk sağlığı açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda, Türkiye ve ABD'den seçilen beşer rap şarkısı söylem analizi ve nitel içerik çözümlemesi yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Analiz bulguları, bağımlılığın; özgürlük, haz, duygusal çöküş, başkaldırı, şöhret ve romantizm gibi temalar etrafında temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Türkçe rap şarkılarında bağımlılık, sıklıkla marjinalleşme, şehir baskısı ve bireysel çıkmazlılık gibi temalarla ilişkilendirilirken; Amerikan rap müziğinde hazcılık, tüketim kültürü ve statü arayışı ön plana çıkmaktadır. Algoritma temelli mecralar, bu şarkıların dikkat çekici kesitlerini hızla dolaşıma sokarak bağımlılık söylemlerinin gençlerin dijital deneyimlerinde görünürlük ve normalleşme kazanmasına aracılık etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Madde Bağımlılığı, Rap Müzik, Gençlik Kültürü, Medya Temsili, Dijital Platformlar

Discourses Of Substance Addiction in Rap Music And Their Circulation in New Media: Representation, Impact, and Normalization in Youth Culture

Abstract

This study aims to examine how discourses related to substance addiction are represented in rap lyrics, the ways in which these discourses circulate across new media platforms, and how substance use is normalized within the context of youth culture. Substance addiction is a multifaceted issue that extends beyond individual or biological predispositions, reinforced through cultural representations, social learning processes, and the amplifying effect of media. Adolescents, due to their identity formation processes and emotional sensitivity, are particularly vulnerable to such discourses. Rap music functions not merely as a genre but as a space for identity construction, self-expression, and collective belonging among youth. Therefore, analyzing how addiction-related themes are portrayed in rap songs and their impact on youth perceptions is crucial from both a cultural analysis and public health perspective. In this context, five rap songs each from Turkey and the United States were analyzed using discourse analysis and qualitative content analysis methods. The findings reveal that addiction is represented through themes such as freedom, pleasure, emotional collapse, rebellion, fame, and romanticism. In Turkish rap, addiction is often associated with marginalization, urban pressure, and personal despair, whereas American rap emphasizes hedonism, consumer culture, and the pursuit of status. Algorithm-driven platforms rapidly circulate striking segments of these songs, thereby facilitating the visibility and normalization of addiction discourses in the digital experiences of young audiences.

Keywords: Substance Addiction, Rap Music, Youth Culture, Media Representation, Digital Platforms

Giriş

Madde bağımlılığı, yalnızca bireyin fiziksel ve psikolojik sağlığını tehdit eden bireysel bir patoloji değil; aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla değerlendirilen çok katmanlı bir halk sağlığı sorunudur (WHO, 2010). Özellikle gençlik döneminde bireylerin psiko-sosyal gelişimlerinin tamamlanmamış oluşu, onları riskli davranışlara karşı daha kırılgan hâle getirmektedir. Bu dönemde kimlik arayışı, akran etkisi, sosyal kabul görme arzusu ve duygusal dalgalanmalar, genç bireyleri madde kullanımına daha açık hâle getiren temel etmenler arasında yer almaktadır (Ajzen ve Manstead, 2007; Akça ve Turan, 2023). Gençler açısından bu davranışların ortaya çıkışında yalnızca çevresel etkenler değil, aynı zamanda medya ve kültür yoluyla iletilen temsiller de belirleyici bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmada “ergenlik”, Dünya Sağlık Örgütü’nün tanımına uygun biçimde 10-19 yaş aralığını; “genç(ler)” ise BM/UNESCO ve ulusal istatistiklerde yaygın kullanılan 15-24 yaş aralığını ifade eder. Analizin hedef kitlesi 15-24 yaş grubu olduğundan, metin boyunca “genç(ler)” ifadesi standardize edilmiştir; bu aralık üst ergenlik (15-19) ile genç yetişkinlik (20-24) evrelerini kapsar (WHO, 2014; UN, 2013; TÜİK, “İstatistiklerle Gençlik”). Bu standardizasyon, tartışmaların hem uluslararası literatürle hem de Türkiye bağlamındaki resmi istatistiklerle karşılaştırılabilirliğini sağlar.

Bu bağlamda, rap müzik, genç bireylerin sosyal kimliklerini inşa ettikleri, öfke, başkaldırı ve aidiyet gibi duygularını ifade ettikleri önemli bir kültürel mecradır. Özellikle sistem dışı seslerin taşıyıcısı olarak doğan rap, zamanla gençlik kültüründe yalnızca bir müzik türü olmaktan çıkmış; normlara karşı geliştirilen alternatif bir yaşam tarzının, kimlik modellemesinin ve değer aktarımının aracı hâline gelmiştir (Chang, 2005; Rose, 1994). Ancak bu kültürel zemin içinde, rap müzikte madde bağımlılığına dair söylemlerin romantize edilerek temsil edilmesi, genç bireylerde bu davranışa yönelik algının dönüşmesine ve normalleşmesine neden olmaktadır (Herd, 2008; Christenson vd., 2019). Söz konusu söylemler, yalnızca bireysel bir tercih alanı oluşturmakla kalmamakta; aynı zamanda statü, güç, özgürlük ve direniş gibi kavramlarla ilişkilendirilerek kültürel meşruiyet kazanmaktadır (Volkow vd., 2016).

Bu söylemlerin etkisi, yeni medya ortamlarının etkileşimli yapısıyla daha da katlanmakta; TikTok, YouTube Shorts, Instagram Reels gibi platformlar aracılığıyla bu içerikler geniş kitlelere ulaşmakta, görsel ve işitsel tekrarlar yoluyla gençlik kültürünün parçası hâline gelmektedir. Algoritmik öneri sistemleri, içerik estetiği ve kullanıcı etkileşimleri, bu temsillerin yalnızca tüketilmesini değil; yeniden üretilmesini, paylaşılmasını ve içselleştirilmesini kolaylaştırmaktadır (Mosharafa, 2015; Hall vd., 2013). Bu bağlamda, rap müzikteki bağımlılık söylemleri, yalnızca estetik anlatılar değil; aynı zamanda kültürel ve davranışsal yönelimleri dönüştüren söylemsel yapılarıdır.

Bu çalışmanın temel amacı, rap müzikte yer alan madde bağımlılığına ilişkin söylemlerin şarkı sözlerinde nasıl temsil edildiğini, bu söylemlerin yeni medya platformlarında hangi yollarla yaygınlaştığını ve bu içeriklerin gençlik kültürü içerisinde madde kullanımını nasıl normalleştirdiğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışma şu sorunsal etrafında şekillenmektedir: rap müzikteki madde bağımlılığı söylemleri, yeni medya platformlarının dolaşım dinamikleriyle birlikte gençlik kültüründe madde kullanımını hangi söylemsel stratejiler ve dijital dolaşım pratikleri üzerinden normalleştirir? Bu ana soru aşağıdaki alt sorular üzerinden operasyonelleştirilmiştir:

1. Rap müzikte madde bağımlılığına ilişkin temalar hangi söylemsel yapılarla temsil edilmektedir?
2. Yeni medya platformları, bu temaların dolaşımını ve görünürlüğünü hangi yollarla artırmaktadır?
3. Şarkı sözlerinde yer alan bağımlılık söylemleri, gençlik kültürü içerisinde madde kullanımını ne şekilde normalleştirmektedir?

Amaçlı örnekleme tasarımı (purposeful sampling) şu ölçütler kullanılmıştır: (i) dil/bağlam çeşitliliği (Türkiye/ABD; 5+5), (ii) popülerlik eşiği (ör. YouTube’da yüksek izlenme ya da Spotify’da yüksek dinlenme gibi kamusal görünürlük göstergeleri), (iii) içerik ölçütü (şarkı sözlerinde bağımlılık/madde anahtar sözcüklerinden en az birinin açık zikri: esrar/ot, weed, lean, codeine, xanax, kokain vb.), (iv) dijital dolaşım izleri (şarkının/“ses”in TikTok/Instagram Reels’te yaygın kullanımı), (v) zaman aralığı (2018-2025). Bu yaklaşım, bilgi açısından zengin vakaları

seçmeyi amaçlayan örnekleme ilkeleriyle uyumludur (Patton, 2002/2015). Örneklem büyüklüğü (toplam 10 şarkı) Malterud ve ark.'nın "information power" çerçevesi uyarınca gerekçelendirilmiştir: görünürlüğü yüksek ve hedef olguyu açık biçimde taşıyan vakalarda daha az sayıda örnek, inceleme amaçlarıyla orantılı derinlik sağlayabilir (Malterud, Siersma ve Guassora, 2016).

Veriler, Norman Fairclough'un Eleştirel Söylem Analizi (1995) ve Mayring'in Nitel İçerik Analizi (2000) yöntemleriyle çözümlenmiştir. Eleştirel söylem analizi, şarkı sözlerinde yer alan bağımlılık temalarının ardındaki ideolojik yapıları, güç ilişkilerini ve kültürel kodları açığa çıkarmak için; nitel içerik analizi ise temaların sıklığını, metafor kullanımını ve dilsel örüntüleri sistematik olarak sınıflandırmak için tercih edilmiştir.

Kodlama süreci tek araştırmacı tarafından yürütülmüş, güvenilirlik ve geçerlik için nitel araştırmalarda önerilen süreç güvenilirliği (dependability) ve doğrulanabilirlik (confirmability) ilkeleri izlenmiştir: (i) açık tanımlı bir kod tanımları listesi oluşturma ve kararları denetim izi (audit trail) ile kayıt altına alma; (ii) analiz boyunca refleksif not tutma ve negatif durum/karşıt örnek arama; (iii) üçgenleme amacıyla söylem çözümlemesi ile içerik analizini karşılıklı olarak besleme; (iv) bulguların aktarılabilirliğini artırmak için metinden temsili alıntılar sunma. İçerik analizindeki sayımlar, yeniden kontrol (double-check) prosedürü ile gözden geçirilmiştir.

Ayrıca verilerin yönetimi ve kodlaması MAXQDA 2020 ile yürütülmüştür. Şarkı sözleri ham metin olarak yazılıma aktarılmış, kod tanımları yazılım üzerinde oluşturulmuş ve kararlar denetim izi (audit trail) ile kayda alınmıştır. Tek araştırmacı tarafından yürütülen kodlama sürecinde MAXQDA, kod-metin eşlemlerinin izlenebilirliğini artırdığı ve görselleştirme olanakları sunduğu için tercih edilmiştir.

Bu çalışma, mevcut literatürde çoğunlukla Batı merkezli yürütülen analizlerin ötesine geçerek, Türkiye bağlamında karşılaştırmalı ve eleştirel bir bakış açısı sunmaktadır. Rap müziğin yalnızca bir eğlence biçimi olarak değil; aynı zamanda gençlik kimliğini şekillendiren, davranış normlarını dönüştüren ve kültürel değerleri yeniden üreten bir söylemsel alan

olduğunu ileri sürmektedir. Özellikle madde bağımlılığı gibi kamusal etkisi yüksek konuların gençlik kültürü içinde nasıl temsil edildiğini ve dijital medya aracılığıyla nasıl dolaşıma girdiğini anlamak, medya okuryazarlığı, halk sağlığı politikaları ve gençlik çalışmaları açısından yaşamsal öneme sahiptir.

1. Madde Bağımlılığı Söyleminin Rap Müzikte Temsili

Madde bağımlılığı, bireyin bir ya da birden fazla psikoaktif maddeye karşı fiziksel ve/veya psikolojik düzeyde bağımlılık geliştirmesiyle karakterize edilen, sağlık, sosyal ilişkiler ve yaşam kalitesi üzerinde ciddi yıkıcı etkileri olan bir bozukluktur (World Health Organization (WHO), 2010). Özellikle ergenlik ve gençlik dönemlerinde yaşanan fizyolojik ve psiko-sosyal dönüşümler, bireyleri riskli davranışlara daha açık hâle getirmekte; bu davranışlar arasında sigara, alkol ve psikoaktif madde kullanımı ön sıralarda yer almaktadır (Ajzen ve Manstead, 2007).

Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemleri, bireylerin biyolojik, bilişsel ve duygusal gelişimlerinin henüz tamamlanmadığı; bu nedenle çevresel etkilere karşı daha kırılgan oldukları kritik evrelerdir (Agnich vd., 2013). Bu dönem, yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda psiko-sosyal açıdan da çok sayıda risk davranışının ortaya çıktığı bir geçiş alanı niteliğindedir. Araştırmalar, bu yaş grubundaki bireylerin madde kullanımına yönelme olasılığının; sosyal aidiyet ihtiyacı, akran etkisi, düşük benlik algısı ve baş etme becerilerindeki eksiklik gibi etkenlerle birlikte arttığını ortaya koymaktadır (Akça ve Turan, 2023; Algarni, Alshahrani ve Khan, 2021).

Bu kırılgan gelişim evresinde gençlerin davranış biçimlerini etkileyen en önemli çevresel faktörlerden biri de kültürel ve medyatik temsillerdir. Özellikle popüler müzik içerikleri, gençlerin kimlik arayışlarını, aidiyet duygularını ve riskli davranışlara dair algılarını doğrudan şekillendirebilmektedir (Ajzen vd., 2007). Rap müzik, bu etkileşim ağında özel bir yere sahiptir. Sadece sanatsal bir tür olmanın ötesinde, gençlerin yaşadıkları sosyal dışlanma, öfke, yoksulluk ve kimlik çatışmalarını anlamlandırdıkları güçlü bir kültürel zemindir. Bu nedenle, rap şarkılarında yer alan söylemler yalnızca bireysel duyguların dışavurumu olarak değil; aynı

zamanda gençlerin davranış kalıplarını, değer yargılarını ve sosyal rollerini etkileyen temsiller olarak da değerlendirilmelidir (Gishoma vd., 2023; National Institute on Drug Abuse (NIDA), 2022).

Nitekim bazı rap şarkılarında madde kullanımına dair temsiller, yalnızca bir kaçış ya da baş etme stratejisi olarak değil; aynı zamanda bir kimlik ifadesi, statü göstergesi veya sisteme karşı bir direniş biçimi olarak sunulmaktadır. Bu söylemler, madde kullanımını romantize eden ve meşrulaştıran bir temsil pratiğine dönüşerek, özellikle ergen ve genç yetişkin bireylerin bu davranışa yönelik algılarını doğrudan etkileyebilmektedir (Clearfork Academy, 2024; Volkow, Koob ve McLellan, 2016). Yeni medya platformlarının sunduğu sınırsız erişim imkânı ise bu tür içeriklerin çok daha hızlı, sık ve yoğun biçimde dolaşıma girmesine zemin hazırlamakta; böylece kültürel temsiller ile davranışsal eğilimler arasındaki etkileşim daha da görünür hâle gelmektedir (Westla Recovery, 2025; NIH, 2008).

Bu noktada, madde bağımlılığı yalnızca bireyin fiziksel ve ruhsal sağlığını tehdit eden bir patoloji değil; aynı zamanda kültürel, toplumsal ve söylemsel bağlamda ele alınması gereken çok boyutlu bir kriz alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Audio Monitor US., 2018). Uyarıcı ve halüsinojenik maddelerin merkezi sinir sistemi üzerindeki etkileri, beyin fonksiyonlarında kalıcı bozulmalara, öğrenme yetisinde azalmaya, duygusal regülasyonun zayıflamasına ve sosyal adaptasyonun sekteye uğramasına neden olabilmektedir (National Institute on Drug Abuse (NIDA), 2022; SAMHSA, 2021). Özellikle erken yaşta başlayan kullanımın, bağımlılık gelişme riskini önemli ölçüde artırdığı; bu durumun da bireylerin sosyal hayata katılımını, eğitim ve istihdam süreçlerini olumsuz etkilediği saptanmıştır.

Gençlik döneminde gelişen madde kullanım alışkanlıkları, yalnızca bireysel düzeyde değil; aynı zamanda makro düzeyde sosyal dışlanma, suç eğilimi, riskli cinsel davranışlar ve akademik başarısızlık gibi pek çok sorunla doğrudan ilişkilidir (Bonneville-Roussy vd., 2013). Bu bağlamda, medya içeriklerinin özellikle müzikal söylemler aracılığıyla oluşturduğu temsillerin, genç bireylerin madde kullanımına dair algılarını nasıl şekillendirdiği dikkatle değerlendirilmelidir. Bazı gençler için bu temsiller, madde kullanımını yalnızca zararsız bir deneyim olarak değil, aynı zamanda bir statü

göstergesi veya güç kazanım aracı olarak da algılayabilmektedir (Volkow vd., 2016). Böylece, rap müzikteki madde temsilleri, davranışsal etkilerle birlikte kültürel ve psikolojik düzeyde de gençlik kimliğinin inşasında işlev görmektedir.

Gençler arasında madde kullanımı, bireysel tercihlerin çok ötesinde; sosyal çevre, kültürel normlar, medya temsilleri ve dijitalleşme süreçlerinin şekillendirdiği çok katmanlı bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Christenson vd., 2012/2019). Özellikle ergenlik ve gençlik dönemleri, bireyin kimlik arayışı içinde olduğu, sosyal etkilere ve medya içeriklerine açık olduğu kırılgan bir gelişim evresi niteliği taşımaktadır (Steinberg, 2014). Fatima (2017), gençlerde madde kullanımına neden olan başlıca faktörleri; merak, akran baskısı, olumsuz sosyal çevre ve medyada yer alan doğrudan veya örtük özendirici mesajlar olarak sıralamaktadır. Bu bulgular, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO, 2021) genç davranışları üzerine yayımladığı raporlarla da örtüşmektedir. Rap müzik ise, bu faktörlerin medya ayağında etkili olan ve gençlik kültürü ile bireysel davranış arasındaki bağı kuran bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Rap müzik, 1970'li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nin özellikle Bronx bölgesindeki Afrika kökenli Amerikan toplulukları içinde ortaya çıkmış, başlangıçta sosyal adaletsizliklere karşı bir ses, bir direniş biçimi olarak gelişmiştir (Williams vd., 2019). Hip-hop kültürünün temel unsurlarından biri olan rap, yalnızca müzikal değil, aynı zamanda politik ve sosyo-kültürel bir anlatım biçimidir. Başlangıçta marjinalleştirilmiş bireylerin yaşadığı zorlukları, sistematik ayrımcılığı ve sokak yaşamının gerçekliklerini dile getiren bir protesto müziği olarak şekillenmiştir (Chang, 2005). Bu bağlamda rap müzik, başından itibaren gençler için bir ifade alanı olmuş; öfke, umut, aidiyet gibi duyguları kolektif bir anlatıya dönüştürmüştür.

Amerika'da rap müziğin hızlı yükselişi, 1980'lerden itibaren medyanın bu kültürü keşfetmesiyle ivme kazanmıştır. Başta Public Enemy, N.W.A gibi topluluklar sistem karşıtı söylemlerle dikkat çekerken, 1990'lı yıllardan itibaren rap müzik, suç, şiddet, alkol ve uyuşturucu gibi içeriklerin daha açık ve çoğu zaman yüceltilerek işlendiği bir mecra hâline gelmiştir (Westla Recovery, 2025). Özellikle bu dönemde "gangsta rap" alt

türü, madde kullanımı, silahlar, hapsedilme gibi temaları normalleştiren söylemlerle dikkat çekmiştir. Araştırmalar, bu dönemden itibaren rap müzikte madde kullanımına yapılan göndermelerin hem sayısal hem de tematik olarak arttığını göstermektedir (Herd, 2008; Christenson vd., 2019).

Rap müziğin içeriksel dönüşümü, yalnızca bir müzikal stilin evrimi değil; aynı zamanda gençlik kültüründe normatif değerlerin yeniden inşası anlamına gelmektedir. Herd (2005), 1979-1997 yılları arasında rap şarkılarında alkol kullanımına dair temsillerin beş kat arttığını ve bu artışın yalnızca niceliksel değil, niteliksel bir değişimi de beraberinde getirdiğini ortaya koymuştur. Özellikle 1990 sonrası dönemde, alkol yalnızca bir tüketim nesnesi olarak değil; aynı zamanda lüks, güç, cinsellik ve sosyal statüyle özdeşleştirilen bir yaşam tarzının simgesi olarak temsil edilmiştir (Volkow vd., 2016)

Bu gelişmelerin genç bireyler üzerindeki etkileri dikkat çekicidir. Yapılan çok sayıda araştırmada, rap müziği düzenli olarak dinleyen ergenlerin, yasa dışı maddelere ya da reçeteli olmasına rağmen kötüye kullanılabilen bazı maddelere yönelme olasılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Chen vd., 2006; Rigg ve Estreet, 2018). Bu etkinin temelinde, müziğin yalnızca pasif bir dinleme aracı değil, kimlik inşasında aktif bir unsur olması yatmaktadır. Nitekim, gençler dinledikleri sanatçılarla özdeşim kurmakta; onların yaşam tarzlarını, dilini ve değerlerini benimsemeye daha açık hâle gelmektedirler (Stickle ve Tewksbury, 2015)

Türkiye’de ise rap müzik 1990’lı yıllarda Cartel ile geniş kitlelere ulaşmıştır. Ancak 2000’li yılların sonuna kadar yeraltı kültürü içinde varlığını sürdürmüştür. 2010’lu yılların ortasından itibaren Killa Hakan, Ceza, Sagopa Kajmer, Ezhel, Ben Fero, Şehinşah gibi isimlerin Spotify, YouTube ve TikTok gibi dijital platformlar aracılığıyla büyük popülarite kazanması, Türkiye’de de rap müziği gençlik kültürünün merkezine yerleştirmiştir. Türkçe rap, Amerikan örneklerinden farklı olarak daha çok gündelik yaşam sıkıntılarına, sosyal adaletsizliklere ve bireysel mücadelelere odaklanmakla birlikte, zamanla madde kullanımı, alkol, öfke ve yalnızlık gibi karanlık temaları da estetik bir anlatı unsuru olarak kullanmaya başlamıştır. Bu durum, rap müziğin yalnızca bir müzik türü değil, aynı zamanda

toplumsal eleştiri aracı olduğunu da ortaya koymaktadır (Sağır, 2020; Işık, 2018).

Gençlik, başlı başına bir isyan, bir kimlik arayışı ve yerleşik toplumsal yapılarla hesaplaşma sürecidir. Bu dönem, bireyin yalnızca biyolojik anlamda değil; aynı zamanda düşünsel, duygusal ve kültürel düzeyde de kendini yeniden tanımlamaya çalıştığı, dönüşümle yüklü bir evredir. Hormonal değişimlerin ve duygusal dalgalanmaların yoğunlaştığı bu kırılgan süreçte, genç bireyler aidiyet, özgünlük ve ifade ihtiyacını karşılayabilecek güçlü anlatı alanlarına yönelme eğilimindedir. İşte bu noktada, tıpkı gençliğin kendisi gibi karşı çıkış, başkaldırı ve özgürlük temaları etrafında şekillenen rap müzik ve onu taşıyan medya platformları, gençliğin enerjisini ve kimlik arayışını besleyen başlıca kültürel mecralar hâline gelmektedir.

Yapılan araştırmalar, popüler müzikte madde kullanımına yönelik söylemlerin zamanla belirgin biçimde arttığını ve bu artışın özellikle rap müzik türünde daha yoğun şekilde gözlemlendiğini ortaya koymaktadır (Christenson vd., 2019). Rap müzikte yer alan bu söylemler, yalnızca sanatsal bir anlatım biçimi olmaktan çıkmakta; aynı zamanda belirli maddelerin yaşam tarzı, statü göstergesi ya da bireysel özgürlük sembolü olarak temsil edilmesine aracılık etmektedir (Rigg ve Estreet, 2018; Hart vd., 2014). Bu temsiller sıklıkla “başarı”, “saygı” veya “kâr” gibi toplumsal olarak olumlu değerlendirilen kavramlarla ilişkilendirilerek, madde kullanımına yönelik tutumların meşrulaşmasına zemin hazırlamaktadır. Böylece, madde kullanımı yalnızca bireysel bir eylem olarak değil; aynı zamanda kültürel bir prestij unsuru ve sembolik bir değer olarak sunulmaktadır. Bu bağlamda müzik, sadece duygusal ya da estetik bir üretim alanı değil; aynı zamanda sosyal normları yeniden inşa eden güçlü bir kültürel aygıt işlevi görmektedir (Roberts vd., 1999)

Rap müzikte yer alan madde temsilleri, yalnızca kullanım eylemini değil; kimi zaman bu maddelerin temini, ticareti ve kültürel birer öge hâline gelişinden de kurgulanmaktadır. Söz konusu temsiller, eğlence, cinsellik, statü ya da duygusal kaçış gibi temalarla ilişkilendirilerek estetikleştirilmekte ve böylece gençlik kültüründe belirli maddelerin normalleşmesine zemin hazırlamaktadır (Rideout vd., 2010). Bu içeriklerin gençler üzerinde davranışsal etkiler yarattığına dair bulgular da dikkat çekicidir.

Örneğin, yapılan bir araştırmada bazı kullanıcıların, belirli maddeleri denemelerinde rap müziğin doğrudan etkili olduğunu ifade ettikleri rapor edilmiştir (Rigg ve Estreet, 2018). Benzer şekilde, belirli karışımların müzikal içeriklerle yaygınlaşması, müziğin sadece bir ifade aracı değil, aynı zamanda bir alışkanlıklar sistemi kurucu unsur olduğunu göstermektedir (Agnich vd., 2013; Hart vd., 2014).

Bu çerçevede, çeşitli nicel ve deneysel çalışmalar, rap müzik dinleme sıklığı ile madde kullanımına yönelik olumlu tutumlar arasında anlamlı ilişkiler ortaya koymaktadır (Shah, 2023; Harakeh ve Ter Bogt, 2021). Özellikle erkek gençlerin bu içeriklere daha yoğun biçimde maruz kalmasının, toplumsal cinsiyet rolleri ve davranış modelleri açısından ayrı bir önem taşıdığı gözlemlenmektedir. Genç bireyler, medya aracılığıyla karşılaştıkları bu temsillerden yalnızca duygusal ya da estetik düzeyde etkilenmemekte; aynı zamanda bu içeriklerde kodlanan yaşam tarzlarına, değer sistemlerine ve sembolik anlatılara da maruz kalmaktadır. Dolayısıyla rap müzik, bireysel zevklerin ötesinde, gençlik kültürünü dönüştüren, toplumsal normlara alternatif kimlikler öneren bir söylemsel alan olarak işlev görmektedir (Rigg ve Estreet, 2018).

Tüm bu değerlendirmeler, madde bağımlılığı söylemlerinin yalnızca müzikal temsillerde değil; bu temsillerin dijital ortamlarda nasıl dolaşıma girdiği, nasıl tekrarlandığı ve nasıl etkileşim ürettiği bağlamında da ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle, bir sonraki bölümde rap müzikteki bağımlılık temsillerinin yeni medya ortamlarında nasıl yayıldığı, gençlik kültürü bağlamında nasıl içselleştirildiği ve hangi koşullarda normalleştiği tartışılacaktır.

2. Yeni Medyada Yayılım: Gençlik Kültürü ve Normalleşme

Günümüzde müziğe erişim, dijitalleşmenin etkisiyle sınırları aşmış; genç bireyler için yalnızca bir eğlence aracı olmaktan çıkarak, kimlik inşası, duygusal dışavurum ve sosyal aidiyet kurma süreçlerinin temel bir ögesi hâline gelmiştir. Taşınabilir teknolojilerin ve çevrim içi platformların yaygınlaşması, bireylerin müzikle kurdukları ilişkiyi daha yoğun, daha kişisel ve daha seçici bir hâle getirmiştir (Rentfrow, 2012). Araştırmalar, bireylerin yaşamlarının yaklaşık %17'sini

müzik dinleyerek geçirdiğini ve bu oranın özellikle ergen bireylerde çok daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Rentfrow, 2012; Williams vd., 2019). Nielsen'in (2018) verileri ise yalnızca 2016-2017 yılları arasında müzik tüketiminin %12 oranında arttığını göstermektedir. Bu artış, müziğin modern yaşam tarzları içindeki etkisini ve sürekliliğini vurgularken, özellikle gençler için müziğin hem bir ifade biçimi hem de bir sosyal ayna işlevi gördüğünü göstermektedir (Bonneville-Roussy vd., 2013; Rideout vd., 2010).

Müziğe erişim yollarının çeşitlenmesi, sadece dinleme alışkanlıklarını değil; aynı zamanda müziğin ilettiği mesajların içeriğini ve bu içeriklerin birey üzerindeki etkisini de dönüştürmüştür. North ve Hargreaves'in (2008) belirttiği üzere, bireylerin belirli koşullarda belirli tür müzikleri tercih etmeleri tesadüfi değil; işlevsel ve bağlamsaldır. Bu bağlamda, genç bireylerin duygusal ihtiyaçları, sosyal kimlik arayışları ya da karşılaştıkları kültürel eşitsizlikler, onları bazı müzik türlerine daha fazla yönlendirebilmekte; bu durum müzik içeriğini doğrudan davranışsal eğilimlerle ilişkilendirilebilir kılmaktadır. Araştırmacılar, özellikle riskli davranışlarla ve madde kullanım kültürüyle ilişkili mesajların, farklı müzik türleri özelinde nasıl kodlandığını ve gençler üzerindeki etkilerini çözümlemeye çalışmaktadır (Christenson vd., 2019; Hall vd., 2013; Primack vd., 2008; Stickle ve Tewksbury, 2015; Hanba ve Hanba, 2018).

Müziğin etkisi yalnızca estetik beğeniyle sınırlı kalmaz; aksine bireyin sosyal konumunu, değer sistemini ve kültürel aidiyetini yansıtan güçlü bir sembolik anlatı alanı oluşturur. Özellikle dijital medyada yaygınlaşan müzik içerikleri, genç bireylerin değer dünyasını, arzularını ve davranış kalıplarını doğrudan şekillendirebilecek bir etki alanına sahiptir (North ve Hargreaves, 2008). Bu noktada müzik, yalnızca tüketilen bir ürün değil; aynı zamanda toplumsal normları yeniden üreten, bireysel tercihleri kolektif temsillere dönüştüren güçlü bir kültürel aygıt olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla, müzikal içeriklerin taşıdığı temsillerin yeni medya ortamlarında nasıl dolaşıma girdiği, nasıl yorumlandığı ve gençlerin zihin dünyasında nasıl bir "normalleşme" süreci yarattığı dikkatle incelenmelidir (Primack vd., 2008).

Yeni medya platformları, yalnızca içeriğin tüketildiği değil; aynı zamanda üretildiği, paylaşıldığı ve hızla

dolaşıma sokulduğu etkileşimli mecralar olarak, rap müzikteki bağımlılık söylemlerinin görünürlüğünü çarpıcı biçimde artırmaktadır (Nielsen, 2018). TikTok, YouTube, Instagram ve Spotify gibi dijital ağlarda paylaşılan klipler, kullanıcı videoları ve remix içerikler sayesinde, rap şarkılarında yer alan madde kullanımına ilişkin temalar geniş bir izleyici kitlesine ulaşmakta ve genç bireylerin dijital gündeminde sürekli olarak yeniden üretilmektedir (Mosharafa, 2015). Böylece yeni medya, yalnızca bu söylemlerin taşıyıcısı değil; aynı zamanda onların algısal ve kültürel olarak normalleştiği bir dolaşım ortamı hâline gelmektedir. Görsel yoğunluk, algoritmik öne çıkarma sistemleri ve içerik tekrarları sayesinde bu temsiller, genç kullanıcılar için daha tanıdık, daha görünür ve dolayısıyla daha kabul edilebilir hâle gelmektedir (Akkoyun, 2025).

Bu süreçte medya içeriği, yalnızca bireysel düzeyde değil; aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleri gibi yapısal değişkenlerle de kesişmektedir (Morgan ve Shanahan, 2010). Freya Hasmukh Shah'ın (2023) 18-35 yaş arası bireylerle yürüttüğü güncel araştırma, rap müzik dinleme sıklığı ile madde kullanımına yönelik olumlu tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle erkek katılımcıların bu içeriklere daha sık maruz kalması, toplumsal cinsiyet temsilleri ve medyadaki davranış modellemeleri açısından önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Bu bulgular, medyada yer alan temsillerin yalnızca bireysel etkiler üretmediğini; aynı zamanda gençliğin toplumsal rol algılarını ve değer sistemlerini de şekillendirdiğini göstermektedir (Montgomery ve Chester, 2009).

Literatürdeki pek çok araştırma, müzikte madde ve alkol kullanımına dair temsillerin özellikle son on yıllarda dikkat çekici biçimde arttığını vurgulamaktadır. Christenson ve arkadaşlarının (2012) Billboard Top 100 listesi üzerine yaptıkları analiz, 1988-2008 yılları arasında maddeye doğrudan atıf yapan şarkı sözlerinde %18 oranında bir artış olduğunu göstermektedir. Bu eğilim, 1960'lardan 2010'lara dek süregiden daha geniş bir kültürel dönüşümün parçası olarak değerlendirilmektedir (Christenson vd., 2019). Hanba ve Hanba'nın (2018) verileri, 1980'lerde neredeyse hiç rastlanmayan bazı madde temsillerinin 2010'lara geldiğinde popüler şarkıların %17'sine kadar yansıdığını ortaya koymaktadır.

Bu artış, özellikle rap müzik türünde daha yoğun şekilde kendini göstermektedir. Herd'ün (2008) 1979-1997 yıllarını kapsayan çalışması, bu müzik türünde bağımlılıkla ilişkili söylemlerin yaklaşık altı kat arttığını ortaya koyarken; Roberts ve arkadaşlarının (1999) yaptığı geniş çaplı analizde, incelenen rap şarkılarının %63'ünde uyuşturucuya, %47'sinde ise alkole doğrudan atıf yapıldığı belirlenmiştir. Aynı çalışma, bu oranların diğer müzik türlerinde yalnızca %1 ila %12 arasında değiştiğini saptamıştır. Üstelik rap müzik, günümüzde gençler arasında en çok dinlenen türlerin başında gelmektedir. Nielsen'in (2018) verilerine göre, dijital platformlardaki müzik tüketiminin yaklaşık %25'i rap müziğe aittir. Bu veriler, yalnızca müzikal içerikteki temsillerin yoğunluğuna değil; aynı zamanda bu içeriklerin hangi araçlarla ve hangi kitlelere ulaştığına da odaklanmayı zorunlu kılmaktadır.

Dijital medyanın sunduğu sürekli erişim, bireysel filtreleme sistemleri ve paylaşım kolaylığı, gençlerin madde kullanımını konu alan içeriklere önceki dönemlere kıyasla çok daha sık ve yoğun biçimde maruz kalmasına yol açmaktadır (Akça ve Turan, 2023). Viral hâle gelen klipler, sosyal medya algoritmaları tarafından öne çıkarılan içerikler ve kullanıcı üretimi videolar, bu temsilleri sadece eğlence amaçlı tüketilen materyaller olmaktan çıkarıp, aynı zamanda davranış modelleri ve sosyal kimlikler inşa eden kültürel formlara dönüştürmektedir (Holody vd., 2016). Bu bağlamda, yeni medya sadece içerik aktarımı yapan bir araç değil; içeriklerin anlamını yeniden üreten, davranışı etkileyen ve normları dönüştüren aktif bir kültürel aktör hâline gelmektedir (Miech vd., 2018).

Amerika Birleşik Devletleri'nde 2017 yılında yayımlanan SAMHSA raporuna göre, her on kişiden biri son bir ay içinde reçeteli ya da yasa dışı bir maddeyi kötüye kullanmıştır. Aynı yıl, Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC) tarafından yayımlanan verilere göre, aşırı doz nedeniyle gerçekleşen ölümlerde %10'luk, opioid kaynaklı ölümlerde ise %45'lik bir artış gözlemlenmiştir (Hedegaard, Miniño ve Warner, 2018). Genç bireyler arasında hem rap müziğe olan yoğun ilgi hem de madde kullanım oranlarındaki artış, bu iki olgunun yalnızca toplumsal bir kesişimi değil; aynı zamanda medya temsilleri üzerinden kurulan potansiyel etkileşim biçimlerini de incelemeyi gerekli kılmaktadır (Audio Monitor US, 2018; Miech vd., 2018).

Bu noktada, madde kullanımına dair söylemlerin yalnızca şarkı sözleriyle sınırlı kalmadığı; görsel medya biçimleri aracılığıyla da yeniden üretildiği görülmektedir (Hasmukh Shah, 2023). Müzik videolarında, sahne performanslarında, konser görüntülerinde ve özellikle TikTok, Instagram gibi dijital platformlarda paylaşılan görsellerde madde kullanımına dair semboller, imalar ve doğrudan temsiller sıkça yer almaktadır (Hedegaard vd., 2018). Bu tür içerikler, bağımlılıkla ilişkili kavramları yalnızca estetize etmekle kalmaz; aynı zamanda bu temsilleri gençlik kültürü içinde anlamlı, ulaşılabilir ve meşru bir yere oturtur. Bu da yalnızca bireysel tercihleri değil; aynı zamanda davranış kalıplarını, değer yargılarını ve sosyal kimlik inşasını doğrudan etkileyen kültürel bir süreç yaratır. Özellikle yeni medya ortamlarında bu tür görsel ve işitsel temsillerin yüksek frekansla karşılaşılmaması, söz konusu söylemlerin genç zihinlerde sıradanlaşmasına ve normalleşmesine yol açmaktadır (Hart vd., 2014).

Genç bireylerin medya içerikleriyle kurdukları ilişki, yalnızca estetik tercihler ya da müzikal beğeni düzeyinde değil; davranışsal eğilimler ve değer temelli yönelimler açısından da belirleyici bir rol oynamaktadır (Harakeh ve Ter Bogt, 2021). Bu bağlamda, rap müzikte yer alan madde kullanımı temalarının gençlerin tutum ve davranışlarını nasıl şekillendirdiğini anlamak için iki temel kuramsal çerçeve öne çıkmaktadır: Yetiştirme Teorisi (Cultivation Theory) ve Sosyal Öğrenme Kuramı (Social Learning Theory). Her iki yaklaşım da medya temsillerinin yalnızca içerik üretimi değil; aynı zamanda değer aktarımı, rol modelleme ve kültürel yeniden üretim süreçlerinde etkin olduğunu vurgulamaktadır (Hanba ve Hanba, 2018).

Yetiştirme Teorisi (Gerbner ve Gross, 1960), bireylerin medyada karşılaştıkları temsillere uzun süreli maruziyetlerinin, zamanla onların gerçeklik algılarını bu temsiller doğrultusunda biçimlendirdiğini ileri sürer. Bu bağlamda, özellikle şiddet, bağımlılık veya cinsellik gibi temaların tekrar eden biçimde sunulması, bireyin bu olgulara ilişkin normatif değerlendirmelerini dönüştürebilir. Mosharafa (2015), genç bireylerin medya içeriklerinde sıklıkla karşılaştıkları temaların toplumsal değer sistemlerini şekillendirmede etkili olduğunu vurgulamaktadır (Gerbner vd., 2002; Morgan ve Shanahan, 2010). Yeni medya ortamlarında bu etki, yalnızca içerik maruziyetiyle sınırlı kalmayıp, algoritmik

yönlendirmeler, kullanıcı etkileşimleri ve viral dolaşım yoluyla çok daha yoğun ve sürekli bir biçimde gerçekleşmektedir. Özellikle TikTok, YouTube Shorts ve Instagram Reels gibi platformlarda rap şarkılarında sıkça rastlanan madde kullanım temaları, tekrar ve görsellik aracılığıyla sıradanlaştırılmakta; bu da madde kullanımını yalnızca olağanlaştırmakla kalmayıp, aynı zamanda özgürlük, statü ve güç sembolleriyle ilişkilendirerek kültürel bir değer hâline getirmektedir (Hall vd., 2013).

Sosyal Öğrenme Kuramı (Bandura, 1977), bireylerin yalnızca doğrudan deneyim yoluyla değil; aynı zamanda başkalarını gözlemleyerek de öğrenme süreçlerine dâhil olduklarını öne sürer. Bu yaklaşım, özellikle medya içeriklerinin ve bu içeriklerde yer alan figürlerin birey üzerindeki etkisini açıklamada işlevseldir. Rap müzik sanatçıları, özellikle genç dinleyiciler için yalnızca müzikal figürler değil; aynı zamanda yaşam tarzı, davranış biçimi ve sosyal duruş açısından rol model olarak algılanmaktadır. Sosyal medya, bu modellemeyi daha görünür, daha erişilebilir ve daha etkileşimli kılarak öğrenme sürecini hızlandırmakta; böylece genç bireylerin davranışsal eğilimlerini dolaylı yoldan şekillendirmektedir (Roberts vd., 1999; Escobedo, 2019).

Yeni medya ortamlarında gözlemsel öğrenme süreci yalnızca içerikle değil, aynı zamanda içeriğin sunuluş biçimi, sıklığı ve sosyal ödüllerle ilişkisi üzerinden işler (Gramsci, 1971). Müzik kliplerinde, TikTok videolarında, Instagram hikâyelerinde veya YouTube içeriklerinde idealize edilmiş yaşam tarzlarının bir parçası olarak gösterilen madde kullanımı, çoğu zaman estetikleştirilmiş, çekici ve statü kazandırıcı bir anlatıyla sunulmaktadır. Bu durum, gözlemleyen genç bireylerin bu davranışlara karşı olumlu tutum geliştirmesine zemin hazırlar (Hall, 1997). Yeni medya burada yalnızca bu temsilleri aktaran bir kanal değil; aynı zamanda bu davranışları ödüllendiren (beğeni, paylaşım, yorum, görünürlük) ve tekrarla güçlendiren aktif bir sosyal öğrenme alanı hâline gelmiştir. Böylece, dijital platformlarda tekrar tekrar karşılaşılan bu içerikler, zamanla yalnızca birer eğlence aracı değil; aynı zamanda değer taşıyan, özendirici ve taklit edilen modeller olarak algılanmaktadır (Gerbner, 2002; Bandura, 2001).

Yeni medya teknolojilerinin yükselişi, rap müziğin yalnızca üretim ve yayılma biçimini değil, aynı zamanda

içeriğinin nasıl algılandığını, yorumlandığını ve yeniden üretildiğini de köklü biçimde dönüştürmüştür. Spotify, YouTube, TikTok ve Instagram gibi dijital platformlar, rap müziği görsel-işitsel formatlarla sunarak genç bireyleri yalnızca pasif dinleyiciler değil, aynı zamanda aktif içerik üreticileri ve yorumlayıcılar konumuna taşımıştır (Montgomery ve Chester, 2009). Bu dönüşüm, müziği sadece bir eğlence biçimi olmaktan çıkarıp, bireysel kimlik inşası, sosyal aidiyet ve davranış kalıplarının gelişiminde etkili bir kültürel aygıt dönüştürmektedir (Escobedo, 2019). Özellikle kısa video tabanlı uygulamalarda, rap şarkılarının madde kullanımı, lüks yaşam, güç, cinsellik gibi temaları içeren bölümleri viral hâle gelmekte; bu içerikler dans, dudak senkronizasyonu ve mizahi performanslarla tekrar tekrar yeniden üretilmektedir. Böylece, genç bireyler bu temaları yalnızca dinlememekte; aynı zamanda görsel, performatif ve yaratıcı yollarla içselleştirmekte ve yeniden dolaşıma sokmaktadır (Forsyth vd., 1997).

Bu içeriklerin etkileşimsel ve algoritmik doğası, medya kuramcılarının dikkat çektiği bazı kavramsal süreçlerle de yakından ilişkilidir. George Gerbner'in (2002) medya etkisi teorisinde yer alan ana akımlaşma (mainstreaming) ve yankı etkisi (resonance) kavramları, yeni medya ortamlarının bu temaları nasıl kitlesel kabul hâline getirdiğini anlamak açısından açıklayıcıdır. Ana akımlaşma, farklı geçmiş ve sosyal bağlamlara sahip bireylerin sürekli olarak aynı medya içeriklerine maruz kalması sonucunda benzer dünya görüşleri geliştirmesi anlamına gelirken; yankı etkisi, medyada sunulan içeriklerin bireyin gerçek yaşam deneyimiyle örtüştüğü durumlarda daha güçlü etkiler yarattığını ifade eder (Bonneville-Roussy vd., 2013). TikTok gibi algoritma tabanlı platformlar, kullanıcıların geçmiş etkileşimlerine göre benzer içerikleri ön plana çıkararak, bu temsillerin tekrar tekrar karşılaşılmaya neden olmakta; bu da zamanla içeriklerin norm hâline gelmesine yol açmaktadır. Bu süreçler, Bandura'nın (1977) sosyal öğrenme kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, görsel ve işitsel tekrarların, taklit davranışları ve öğrenme süreçlerini pekiştirerek genç bireylerin davranışsal eğilimlerini önemli ölçüde etkileyebileceği sonucunu doğurmaktadır.

Rap sanatçılarının sosyal medya aracılığıyla kişisel yaşamlarını paylaşımları da bu etkiyi artırmaktadır. Instagram hikâyeleri, YouTube vlogları ya da X (Twitter)

gönderileriyle sunulan içerikler, madde kullanımı, lüks tüketim ve gece hayatı gibi unsurları idealize edilmiş biçimlerde yansıtmakta; bu da genç bireylerde bu yaşam tarzının arzu edilir ve erişilebilir bir hedef olarak görülmesine yol açmaktadır. Bu bağlamda yeni medya, yalnızca teknolojik bir araç değil; aynı zamanda kültürel normların yeniden üretildiği bir alan hâline gelmektedir (Algarni vd., 2021). Rap müzik de yalnızca bir müzik türü değil; medya üzerinden yaygınlaştırılan ve toplumsal olarak meşrulaştırılan bir yaşam tarzının anlatıcısına dönüşmektedir. Türkiye'de yapılan araştırmalar (Akay ve Kiper, 2023; Arslan ve Kırlioğlu, 2019), rap müziğin özellikle gençler tarafından dışlanma, ötekileştirme ve yapısal eşitsizliklere karşı bir ifade biçimi olarak benimsendiğini göstermektedir. Bu bağlamda madde kullanımı temsilleri, sadece bireysel tercihlere değil; aynı zamanda bu eşitsizliklerin sembolik anlatılarına işaret etmektedir.

Stuart Hall'un temsil kuramı (1997), kültürel ürünlerin bu bağlamda müzik içeriklerinin belirli toplumsal grupların deneyimlerini, değer sistemlerini ve kimliklerini nasıl yansıttığını ve aynı zamanda nasıl yeniden şekillendirdiğini analiz eder. Hall'a göre temsil, yalnızca bir gerçekliği yansıtmakla kalmaz; aynı zamanda o gerçekliği kurar, yeniden üretir ve dönüştürür. Bu çerçevede rap müzikte sıkça yer alan madde kullanımı, lüks tüketim, şiddet ve toplumsal başkaldırı temaları, genç bireylerin yaşadığı yapısal sorunların yoksulluk, dışlanma, sınıfsal eşitsizlik gibi sembolik anlatımları olarak değerlendirilebilir. Bu temsiller, gençlerin yalnızca bireysel öfke ve kimlik arayışlarını değil, aynı zamanda sistemsizliklerle kurdukları ilişkiyi de kültürel düzlemde görünür kılar (Ajzen ve Manstead, 2007).

Hall'un temsil yaklaşımı, Antonio Gramsci'nin hegemonya kuramı (1971) ile birlikte ele alındığında, rap müzikteki bu söylemlerin yalnızca marjinal bir ifade biçimi olmadığı; aynı zamanda kültür yoluyla güç ilişkilerinin yeniden üretimi veya sorgulanması işlevi taşıdığı görülür. Gramsci'ye göre hegemonya, yalnızca zorla değil; rıza yoluyla kurulan bir egemenlik biçimidir. Bu bağlamda, rap müzikteki bazı temsiller baskın kültürün ideolojik araçlarını yeniden üretirken; bazıları da bu düzene karşı "kültürel direniş" biçiminde işlev görür.

Özellikle yeni medya ortamlarında, bu temsiller yalnızca dinlenmekle kalmaz; sosyal medya paylaşımları, viral klipler ve içerik montajları yoluyla yayılır, tekrar edilir ve yeniden yorumlanır. Bu dolaşım süreci, temsilin hem etkisini hem de dönüşüm potansiyelini artırarak, genç bireylerin kültürel kimliklerini inşa ettikleri dinamik bir alan yaratır. Dolayısıyla rap müzik hem hegemonik normları yeniden üreten hem de onlara karşı çıkan çift yönlü bir söylemsel zemin sunar (Primack vd., 2008; Bandura, 2001).

Alt kültür kuramları perspektifinden bakıldığında, rap müzik genç bireyler için yalnızca bir müzik türü değil; aynı zamanda kolektif öfkenin, sisteme yönelik eleştirilerin ve kimlik arayışının estetikleştirilmiş bir ifade biçimi hâline gelmektedir. Türkiye’de yapılan içerik analizleri (Arslan ve Kırlioğlu, 2019), rap şarkılarında sıkça karşılaşılan karamsarlık, argo kullanımı, kadın düşmanlığı ve suçun estetize edilmesi gibi örüntülerin, bu müzikal kültürün marjinal yaşam deneyimleriyle olan bağına gözler önüne serdiğini ortaya koymaktadır. Eleştirel söylem çözümlemesi çerçevesinde yürütülen çalışmalar (Çiçek ve Toprak, 2021), madde kullanımına ilişkin temsillerin yalnızca bireysel bağımlılık davranışlarını değil; aynı zamanda genç bireylerin bastırılmış öfkesini, toplumsal görünmezliğini ve sistemle olan çatışmasını sembolize ettiğini vurgulamaktadır. Kubrin’in (2005) “gangsta rap” üzerine gerçekleştirdiği analizlerde de benzer şekilde, madde, suç ve şiddet temsilleri, yüzeysel bir suç anlatısının ötesinde, yapısal eşitsizliklerin ve kültürel baskıların sembolik ifadeleri olarak yorumlanmaktadır.

Bu temsillerin yalnızca müzikal düzlemde kalmadığı, yeni medya teknolojileri aracılığıyla hızla çoğaltıldığı ve gençlik kültüründe geniş bir dolaşım ağına sahip olduğu görülmektedir. TikTok, YouTube ve Spotify gibi platformlar, bu tür içerikleri viral hâle getirerek yalnızca görünürlüğünü artırmakla kalmamakta; aynı zamanda davranışsal eğilimlerin ve kültürel kabullerin yeniden inşasına da katkı sunmaktadır (Gerbnier ve Gross, 1976). Algoritmalar tarafından desteklenen tekrar, etkileşim ve kullanıcı üretimi, bu temsilleri bireyler arası marjinal söylemler olmaktan çıkararak kolektif normlara dönüştürebilmektedir. Bu yönüyle yeni medya, yalnızca içerik sunan bir araç değil; kültürel değerlerin dolaşımını, yeniden üretimini ve meşrulaşmasını

kolaylaştıran aktif bir yapıdadır (Harakeh ve Ter Bogt, 2021).

Sonuç olarak, rap müzikteki madde temsilleri yalnızca bireysel risk davranışlarının değil; aynı zamanda derinleşen yapısal eşitsizliklerin, kültürel çatışmaların ve alt kültürel kimlik inşalarının sembolik yansımalarıdır. Bu temsillerin yeni medya ortamlarında hızla yayılması, genç bireylerin bu içeriklerle yoğun şekilde etkileşime girmesine ve bu içeriklerin kültürel olarak içselleştirilmesine zemin hazırlamaktadır (National Institute on Drug Abuse (NIDA), 2022). Rap müzik, sanat, medya ve toplum arasındaki çok katmanlı ilişkiyi görünür kılarken; aynı zamanda günümüz gençliği için bir yandan ifade ve direniş alanı, diğer yandan normalleşmiş bir risk alanı yaratmaktadır. Bu nedenle rap müzikteki madde söylemlerinin yalnızca bireysel düzeyde değil; kültürel, yapısal ve söylemsel düzeyde analiz edilmesi hem gençlik politikaları hem de medya okuryazarlığı çalışmaları açısından kritik önemdedir (Shafie vd., 2023).

3. Metodoloji

Son yıllarda, özellikle Türkiye’de gençler arasında rap müziğe yönelim kayda değer ölçüde artmıştır. Bazı rap sanatçıları sosyal medya platformlarında büyük takipçi kitlelerine ulaşarak gündemi belirleyen kültürel figürler hâline gelmiştir (Sağır, 2020). Bu yönüyle rap müzik, yalnızca eğlence amaçlı bir tür olmanın ötesinde, gençlerin kimlik, aidiyet, başkaldırı ve yaşam tarzı tercihlerinde yönlendirici bir rol üstlenmektedir (Rose, 1994; Forman, 2002). Rap müziğin içerdiği mesajlar kimi zaman bağımlılık, şiddet ve yasa dışı yaşam biçimlerini dolaylı veya doğrudan meşrulaştırabilmektedir (Hedegaard vd., 2018). Nitekim çoğu zaman bu nedenlerle tutuklanan sanatçılar gündem olmaktadır.

Türkiye bağlamında, rap müzikteki bağımlılık temalarının nasıl temsil edildiğine ilişkin çalışmalar sınırlı sayıdadır. Özellikle karşılaştırmalı ve eleştirel analizlerin eksikliği, bu çalışmayı hem yerel hem de küresel ölçekte özgün bir katkı hâline getirmektedir. Ayrıca rap müziğin genç bireyler üzerindeki etkisi, salt bir kültürel temsil sorunu olmanın ötesinde, psikolojik ve toplumsal düzeyde ciddi etkiler doğurabilmektedir. Nitekim bağımlılık literatüründe, gençlerin medya

yoluyla maruz kaldığı içeriklerin madde kullanımını normalleştirme potansiyeline sahip olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır (Primack vd., 2008; Shafie vd., 2023).

Bu çalışmanın temel amacı, rap müzikte yer alan madde bağımlılığına ilişkin söylemlerin şarkı sözlerinde nasıl temsil edildiğini, bu söylemlerin yeni medya platformlarında hangi yollarla yaygınlaştığını ve bu içeriklerin gençlik kültürü içerisinde madde kullanımını nasıl normalleştirdiğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışma şu sorunsal etrafında şekillenmektedir: rap müzikteki madde bağımlılığı söylemleri, yeni medya platformlarının dolaşım dinamikleriyle birlikte gençlik kültüründe madde kullanımını hangi söylemsel stratejiler ve dijital dolaşım pratikleri üzerinden normalleştirir? Bu ana soru aşağıdaki alt sorular üzerinden operasyonelleştirilmiştir:

1. Rap müzikte madde bağımlılığına ilişkin temalar hangi söylemsel yapılarla temsil edilmektedir?
2. Yeni medya platformları, bu temaların dolaşımını ve görünürlüğünü hangi yollarla artırmaktadır?
3. Şarkı sözlerinde yer alan bağımlılık söylemleri, gençlik kültürü içerisinde madde kullanımını ne şekilde normalleştirmektedir?

Araştırmanın kavramsal evreni, yeni medya ekosisteminde dolaşıma giren rap müzik üretimleridir. Giriş bölümünde tanımlandığı üzere çalışma, “genç(ler)” kavramını 15-24 yaş aralığı olarak ele almakta; analiz odağı, bu yaş grubunun kültürel tüketim ve kimlik inşası pratikleriyle kesişen rap söylemlerinin izini sürmektir. Bu nedenle örnekleme çerçevesi, hem şarkı sözlerine güvenilir biçimde erişilebilen hem de gençlerin yoğun kullandığı platformlarda görünürlük sinyalleri üreten resmî/dijital kataloglarla sınırlandırılmıştır (Spotify ve YouTube gibi). Böylece analiz birimi olan söz metinleri ile bu metinlerin dijital dolaşım göstergeleri izlenebilir kılınmıştır.

Örnekleme stratejisinde amaçlı örnekleme yaklaşımı benimsenmiş; 2018-2025 döneminde Türkiye ve ABD’den, gençler arasında yüksek görünürlük/erişim sinyali veren toplam 10 parça (5 Türkçe, 5 İngilizce) seçilmiştir. ABD, rap/hip-hop’un tarihsel olarak ortaya çıktığı ve türün ana estetik/ideolojik kodlarının

şekillendiği “kaynak bağlamı” temsil eder; bu kökensel konum, ABD’li sanatçıların küresel akışta daha yüksek görünürlük ve dinlenme hacimlerine ulaşmasına zemin hazırlar (Chang, 2005; Rose, 1994). Bu durum, genç kitleye erişimi dolaylı göstergelerle (platform görünürlüğü, kısa video dolaşımı) operasyonelleştiren amaçlı örneklem ölçütlerimizle örtüşür. Böylece ABD örnekleri, normalleşme söylemlerinin kaynak bağlamdaki biçimlerini; Türkiye örnekleri ise bu söylemlerin yerelleşmiş ve yeniden çerçevelenmiş formlarını 15-24 yaş grubunun kültürel pratikleri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelememize imkân verir.

Dahil edilme ölçütleri, genç kitleyle ilişkili “görünürlük” ve “söylem varlığı”nı operasyonelleştirecek şekilde tanımlanmıştır: Sanatçının genç kitleler arasında yüksek görünürlüğe sahip olması; şarkının sözlerinde madde kullanımına ilişkin doğrudan ifadeler (esrar/ot, weed, cocaine, lean, codeine, xanax vb.) ya da dolaylı/romantize temaların (kaçış, uyuşma, güç/özgürlük/direnişle ilişkilendirme) bulunması; dijital platformlarda belirgin erişim ve kısa video ortamlarında yeniden kullanım/yeniden bağlamlama izlerinin gözlenmesi (TikTok/Reels/Shorts gibi). Dışlama ölçütleri arasında, söz bütünlüğünü bozan remiks/cover versiyonları, sözlerine güvenilir biçimde erişilemeyen kayıtlar ve madde temasıyla açık parodi amacı güden içerikler yer almaktadır. Seçim süreci; tanımlama, tarama, uygunluk, dahil etme adımlarını izleyerek, her iki bağlam için görünürlük ve söylem çeşitliliğini maksimize edecek 5+5 parçanın belirlenmesiyle tamamlanmıştır (örneklem listesi, çalışmanın eklerinde sunulmuştur).

Örnekleme büyüklüğü, bilgi gücü yüksek vakalarla derinlemesine çözümleme yapma hedefi doğrultusunda belirlenmiştir. Yüksek erişim ve açık madde göndermeleri olan parçalar, çalışma sorunsalıyla doğrudan ilişkili “bilgi yoğun” örnekler sunduğundan, toplam 10 parçayla yürütülen ayrıntılı çözümlemenin araştırma amacına orantılı bir derinlik sağladığı değerlendirilmiştir. Bu tercih, girişte ortaya konan 15-24 yaş gençlik odağıyla uyumlu olup, söylemsel stratejilerin kültürlerarası benzerlik ve farklarını karşılaştırmalı biçimde ortaya koymayı amaçlar.

Bu yaklaşım, araştırma amacına yönelik derinlemesine analiz yapmayı mümkün kılmakta ve

temsiliyet açısından kültürel çeşitlilik sunmaktadır. Araştırma, nitel bir yaklaşıma dayanmaktadır. Veriler, iki aşamalı yöntemle analiz edilmiştir:

a) Eleştirel Söylem Analizi (Fairclough, 1995): Bu analiz, şarkı sözlerinde kullanılan bağımlılık temalarının sadece dilsel yapısını değil, aynı zamanda bu yapının ardındaki ideolojik örüntüleri, güç ilişkilerini ve toplumsal norm üretimini de ortaya koymayı amaçlamaktadır. Norman Fairclough'un eleştirel söylem yaklaşımı tercih edilmiştir; çünkü bu model, mikro (dil) düzey ile makro (toplumsal) düzey arasında çift yönlü bir ilişki kurar ve kültürel üretimin söylemle nasıl iç içe geçtiğini anlamaya imkân tanır. Van Dijk'in modelinden farklı olarak Fairclough yaklaşımı, özellikle kültürel metinlerdeki ideolojik ve hegemonik anlam yapılarına odaklanma gücüyle öne çıkmaktadır.

b) Nitel İçerik Analizi (Mayring, 2000): İçerik analizi, şarkılarda tekrarlanan temaların sistematik olarak kodlanması, sınıflandırılması ve yorumlanması amacıyla kullanılmıştır. Bu analiz, hangi maddelerin, kavramların ya da çağrışımların ön planda olduğunu, ne tür metafor ve dilsel örüntülerle aktarıldığını belirlemeyi hedeflemiştir. Özellikle bağımlılığa dair normalleştirme söylemleri, yüceltici ifadeler, romantize etme ya da estetikleştirme gibi stratejiler tematik olarak çözümlenmiştir. Bu iki yöntem bir arada kullanılarak hem anlam düzeyinde derinlikli çözümleme hem de tekrarlayan örüntülerin sistematik kodlaması gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca verilerin yönetimi ve kodlaması MAXQDA 2020 ile yürütülmüştür. Şarkı sözleri ham metin olarak yazılıma aktarılmış, kod tanımları yazılım üzerinde oluşturulmuş ve kararlar denetim izi (audit trail) ile kayda alınmıştır. Tek araştırmacı tarafından yürütülen kodlama sürecinde MAXQDA, kod-metin eşlemlerinin izlenebilirliğini artırdığı ve görselleştirme olanakları sunduğu için tercih edilmiştir. Türkçe parçalar Türkçe, ABD örnekleri ise orijinal İngilizce sözleriyle yazılıma aktarılmış; kodlama orijinal dilde gerçekleştirilmiştir. Raporlama dili Türkçe olduğundan, bulgular bölümünde kullanılan alıntılar çeviri ile verilmiş, gerekli yerlerde orijinal satırlar dipnot/eklerde gösterilmiştir. Kelime bulutu ve frekans özetleri dil bazında ayrı üretilmiş; diller arası karşılaştırmalarda, eşdeğer madde adları ve anlatım kalıplarını bir araya getiren terim eşleştirme sözlüğü kullanılmıştır. Bu yaklaşım, çeviri kaynaklı

anlam kayıplarını en aza indirirken karşılaştırmalı okunabilirliği korur.

Türkiye'de madde bağımlılığına ilişkin güncel bulgular, genç nüfusun belirgin bir risk bandı oluşturduğunu göstermektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün raporuna göre 15-29 yaş grubu, madde bağlantılı suçlar ve tedavi başvurularında en yüksek oranlara sahiptir; ayrıca ilk kullanım yaşı ortalamasının 20,8 olması, maddeyle temasın gençlik döneminde yoğunlaştığına işaret etmektedir (Emniyet Genel Müdürlüğü [EGM], 2024). Yalnızca 2023 yılında uyuşturucuyla mücadeleye 6,9 milyar TL kamu kaynağı ayrılması, meselenin sağlık alanının ötesinde toplumsal ve kültürel düzeylerde de ele alınması gerektiğini göstermektedir (EGM, 2024). Bu bağlam, çalışmamızın genç(ler)=15-24 yaş aralığına odaklanmasını desteklemektedir: 20,8'lik ortalama ilk kullanım yaşı bu aralığın içinde yer almakta; EGM'nin raporladığı 15-29 risk penceresini dikkate almakla birlikte, analizimizi gençlik kültürü ve medya kullanımı literatürüyle uyumlu olan 15-24 alt kümesi üzerinde derinleştirmektediriz.

Karşılaştırmalı veriler de bu çerçeveyi zenginleştirir. İnsani Hayat Derneği'nin çalışmasına göre, ABD'de 12 yaş ve üzeri bireylerin %21,4'ü yaşamında en az bir kez yasa dışı madde kullanmıştır; Türkiye'de ise 15-24 yaş grubunda bu oran %2,9'dur (İnsani Hayat Derneği, 2023). Mutlak oranlar arasındaki farkın yanı sıra, söz konusu rapor Türkiye'de madde kullanımına ilişkin söylemlerin rap müzik ve dijital kültür aracılığıyla görünürlük kazandığını, bu nedenle gençlik kültürü içinde normalleşme dinamiklerinin ayrıca irdelenmesi gerektiğini vurgular (İnsani Hayat Derneği, 2023). Bu bulgular, çalışmamızın 15-24 yaş örnekleme odaklanmasını hem risk zamanlaması (ilk temasın gençlikte yoğunlaşması) hem de kültürel dolaşım (kısa video ve müzik platformları üzerinden aktarım) bakımından gerekçelendirmektedir.

Raporlarda dikkat çeken bir diğer husus hem Türkiye'de hem de ABD bağlamında esrarın kullanım/ele geçirme verilerinde öne çıkan madde olmasıdır. Eğlence, rahatlama ya da kaçış gibi temalarla ilişkilendirilen esrar ve türevi maddeler, rap şarkılarında çoğu zaman romantize edilmekte ya da özgürlük/direnış simgesi olarak temsil edilmektedir (EGM, 2024; İnsani Hayat Derneği, 2023). Bu nedenle, söylem ve içerik analiziyle şarkı sözlerinde bağımlılık

temalı maddelerin nasıl anlamlandırıldığı, hangi metaforik yapılarla inşa edildiği ve bu temsillerin gençlik kültürü içinde nasıl normalleştirildiği ortaya konulacaktır. Böylece analiz, yalnızca bireysel bir tüketim diliyle sınırlı kalmayacak; aynı zamanda söylemlerin kolektif kültürel yapı içinde nasıl dolaşıma girdiğini ve 15-24 yaş grubu bağlamında nasıl karşılık bulduğunu değerlendirecektir.

4. Bulgular

Bu bölümde, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nden toplam 10 rap şarkısı, söylem ve içerik analizi doğrultusunda incelenmiştir. Her şarkı; madde bağımlılığı temalarının niteliği, bu temaların dilsel ve metaforik temsilleri, yeni medya platformlarındaki görünürlük düzeyi ve normalleşme biçimleri açısından değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde şarkıların yayın yılı, Spotify ve YouTube'daki dinlenme/izlenme oranları, dijital platformlardaki liste durumları ve öne çıkan tematik söylemleri dikkate alınmıştır. Aşağıda yer alan tablolar ve açıklayıcı çözümlemeler, her bir şarkının bağımlılık söylemlerini gençlik kültürü içinde nasıl kurguladığını ve yaydığını ortaya koymaktadır.

Tablo-1: Türkiye'den Seçilen Rap Şarkı Listesi

Kod	Yayın Yılı	Spotify Dinlenme	YouTube İzlenme	Liste Durumu	Analiz Notu
T1	2018	66M+	19 M+	en çok dinlenenler listesi	Suç, kaçış ve tehdit temaları ön planda. Madde, karanlık bir yaşamın parçası ve kurtuluş metaforu olarak temsil ediliyor.
T2	2021	100M+	109M	en çok dinlenenler listesi	Yüksek dozda madde kullanımı övülüyor. Bağımlılık normalleştiriliyor, maddeler statü göstergesi hâline getiriliyor.
T3	2023	45M+	10M+	en çok dinlenenler listesi	Madde tüketimi lüks ve hazla ilişkilendiriliyor. Parti kültürü içinde özgürlük ve statü simgesi olarak kodlanıyor.
T4	2018	40M+	51M+	en çok dinlenenler listesi	Esrar, şehir yaşamının doğal parçası gibi sunuluyor. Karanlık imgelerle romantize edilmiş bir bağımlılık anlatısı kuruluyor.
T5	2020	50M+	52M+	en çok dinlenenler listesi	Esrar, aşk nesnesi gibi temsil ediliyor. Bağımlılık, duygusal bağ ve tutkuyla ilişkilendirilerek normalleştiriliyor.

T1 kodlu şarkıda geçen "Full depo Taunus'um/Bi' de kafamıza bass vurur" gibi ifadeler, uyuşturucu etkisini

gündelik ve sıradan bir yaşam pratiği hâline getirerek dolaylı bir normalleşme süreci sunar. Taunus gibi kültleştirilmiş bir otomobil figürü, nostaljik ve mahalle kültürü bağlamında romantize edilirken; "bass vurur" metaforu, ses sisteminin fiziksel etkisinin ötesine geçerek uyuşturucu maddelerin oluşturduğu bedensel titreşimleri çağrıştırmaktadır. Özellikle "üstümde başımda kan izi", "valizler", "tepe", "keneler" gibi dizeler, suç, kaçış, huzursuzluk ve toplumsal dışlanma gibi temaları estetize ederek marjinal yaşantıyı çekici kılar. Bu bağlamda şarkı, gençlik kültüründe uç deneyimlerin cezbedici yönünü vurgulamaktadır.

T2 kodlu parçada geçen "Beş kilo da bir gecede biter", "yaktık tüm olanı, dayanmadı ciğer" gibi sözler, doğrudan ve yüksek dozda madde tüketimini, bir güç ve dayanıklılık göstergesi olarak konumlandırır. Şarkının tonu, alkol ve uyuşturucu tüketimini gündelik, hatta eğlenceli bir faaliyet olarak sunarken; bu davranış biçimlerini "ayıp" ya da "suç" olarak değil, "kontROLSÜZ özgürlük" biçiminde temsil eder. Bu dilin, gençlik kültüründe sınırsızlık, otorite karşıtlığı ve hız kültürüyle olan bağına güçlendirdiği görülmektedir. Özellikle Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı (1977), bu tür içeriklerin tekrar ve modelleme yoluyla genç bireyler üzerinde normalleştirici etkiler yarattığını vurgulamaktadır.

T3 kodlu şarkıda, "Promilim yüksek", "bayılana gazoz", "endorfin tavan" gibi ifadeler, madde kullanımını sadece bir kimyasal etki değil, aynı zamanda arzu edilen bir duygusal yükseliş olarak resmeder. Eğlence kültürünün içinde uyuşturucu etkisi, bilinç kaybı ve kontROLSÜZLÜK pozitif anlamlarla ilişkilendirilmekte; bu durum, özellikle TikTok ve Instagram gibi platformlarda hızla yayılan "eğlence için sapma" normlarını pekiştirmektedir. Bu tür söylemler, Primack ve arkadaşlarının (2015) belirttiği gibi, medya içeriği aracılığıyla gençlerin riskli davranışlara yönelik algılarını değiştirme potansiyeli taşımaktadır.

T4 kodlu şarkıda yer alan "Kırmızı bira", "esrarın etkisiyle ışık daha parlak" gibi dizeler, doğrudan madde kullanımını betimlemekle kalmayıp bu kullanımın yarattığı "duygusal yükseliş" idealize etmektedir. Şehirdeki is, kir, plastik ve kömür gibi unsurlar negatif bağlamda değil, şiirsel bir karanlığın parçası olarak sunulur. Bu tür temsiller, Gerbner'in kültürel göstergeler teorisine göre (2002), medya içeriklerinin

toplumsal gerçeklik algısını nasıl yeniden inşa ettiğini göstermektedir. Şarkı, uyuşturucuyu kirli bir hayatın kaçınılmaz ve belki de gerekli bir parçası gibi resmeder.

T5 kodlu şarkı, “Mary Jane”, “çek bi’ duman”, “beni mahvedecek” gibi ifadelerle, bağımlılığı romantik bir ilişki metaforuyla sunmaktadır. “Mary Jane” doğrudan uyuşturucuya gönderme yaparken; bu kullanım, aşk ilişkisi gibi duygusal ve tutkulu bir bağ ile eşleştirilir. Şarkının söylemi, kullanıcıyı rasyonel bir birey değil, duygularıyla hareket eden bir aşığa dönüştürür. Bu temsil, madde kullanımının zararlarını değil, sunduğu geçici mutluluğu ve bağımlılık hâlini duygusal bağlamda meşrulaştırır. Özellikle ergenlik dönemindeki bireyler için bu tür semboller, maddeye yönelik algıyı ciddi biçimde etkileyebilir (Sargent ve Hanewinkel, 2009).

Aşağıdaki kelime bulutu, Türkiye örneklemindeki rap şarkı sözlerinde en sık geçen sözcükleri görselleştirir (MAXQDA 2020). Görselleştirmede “esrar” merkezde yer almakta; “duman”, “çek”, “Mary Jane”, “zevk”, “aklını”, “mahvedecek”, “yanımda”, “her/gün” gibi sözcükler belirgin biçimde öne çıkmaktadır. Kötü örneklik riskini azaltmak amacıyla tek tek şarkılar sunulmamış, toplulaştırılmış dağılım kelime bulutu olarak verilmiştir.

Şekil 1. Türkçe örnekleme yüksek frekansla geçen sözcükler (MAXQDA 2020, kelime bulutu).

Tablo-2: ABD'den Seçilen Rap Şarkı Listesi

Kod	Yayın Yılı	Spotify Dinlenme	YouTube İzlenme	Liste Durumu	Analiz Notu (Temalar & İçerikler)
A1	2017	1B+	500M+	Billboard Hot 100 Top 10	Opiooid kullanımı (Percocet, Molly), uyuşturucunun hayat tarzı olarak estetize edilmesi, kaçış ve nihilizm.
A2	2018	2B+	1B+	Spotify Global Top 50	Depresyon, duygusal çöküntü sonrası uyuşturucuya sığınma, gençlik alt kültüründe maddeyle özdeşleşme.
A3	2011	500M+	250M+	Kült takipçi kitlesi	Uyuşturucu etkisinde cinsellik, duygusal kontrol kaybı, karanlık atmosfer ve bağımlılık metaforları.
A4	2017	1.5B+	600M+	Billboard & Streaming Top Charts	Xanax ve diğer maddelerle iç içe geçmiş yaşam, yalnızlık, intihar düşünceleri, bağımlılık döngüsü.
A5	2018	1B+	700M+	YouTube Trending & Spotify Viral	Madde kullanımıyla ölüm arasında bağlantı, yardım arayışı, acı ve bağımlılığın iç içe geçtiği temsiller.

A1, opioid bağımlılığını (özellikle “Percocet” ve “Molly”) açık biçimde dile getirerek uyuşturucu kullanımını estetize eder. Sözlerde geçen “Mask off, f*** it, mask off/Percocet, Molly, Percocet” ifadeleri, bağımlılık deneyimini sıradanlaştırmakta ve bunu bir özgürlük eylemi gibi sunmaktadır. Şarkının ana akım listelerde yer bulması ve viral hâle gelmesi, bu söylemin dijital medya aracılığıyla yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır. Bu yönüyle eser, madde kullanımının bireysel seçim değil kültürel bir norm hâline geliş bağlamında değerlendirilebilir.

A2, “Lucid Dreams”, duygusal acının ardından gelen uyuşturucuya yönelişi konu alır. Sanatçının depresif ruh haliyle baş etme yöntemi olarak madde kullanımına başvurması, genç dinleyiciler arasında empatiyle karşılanmış ve normalleştirme sürecini güçlendirmiştir. “I still see your shadows in my room” gibi dizeler, yalnızlık ve kayıp hissini romantize ederken, çözümün dolaylı olarak maddelere bağlandığı bir anlatı kurar. Söylem hem terapötik bir anlatı hem de kültürel bir norm üretimidir.

A3, Bu parça, madde kullanımını erotik deneyimle iç içe geçirir. “Don’t be scared, I’m right here” gibi ifadeler, maddelerin duygusal yakınlık, gevşeme ve ‘özgürleşme’ aracı olarak sunulmasına hizmet eder. Şarkının karanlık ve yavaş temposu, sözlerdeki metaforlarla birleşerek kullanıcıda rüya benzeri, içsel bir deneyim çağırır. Metin, bağımlılığı hem gizemli hem de kaçınılmaz bir arzu nesnesi gibi sunar. Bu yönüyle kültürel temsilde madde kullanımı, bireyin kimlik inşasına dahil edilir (Klein, 2013).

A4, açıkça Xanax, intihar düşünceleri ve ölüm temalarını işler. “Push me to the edge, all my friends are dead” ifadesi, bireysel yalnızlık, varoluşsal boşluk ve bağımlılıkla gelen tükenmişliği sembolize eder. Madde kullanımı burada hem kaçış hem de kendilikle yüzleşme biçimi olarak sunulur. Bu söylem, dijital platformlarda büyük ilgi görmüş ve sosyal medya etkileşimleriyle yeniden üretilmiştir. Özellikle genç dinleyicilerde maddeyle ilgili risk algısını düşürdüğü iddia edilebilir.

A5 bu eser, bağımlılığı bir nevi itiraf metnine dönüştürerek kullanıcının yardım çağrısını aktarır. “I’m a prisoner of my own mind” ve “Drugs got me feeling like I’m floating” gibi dizeler, maddelerin ruhsal acıya karşı geçici bir çözüm olarak idealize edilmesini sağlar. Parça, bireysel çöküşü merkezine alırken, maddeyi kaçınılmaz bir dost gibi resmeder. Hem karanlık hem de samimi anlatımıyla gençlik kültüründe madde kullanımını bir tür “normal acı”ya dönüştürmektedir.

Kelime bulutuna geçmeden önce, şarkıların özüne sadık kalınarak orijinal sözler MAXQDA 2020’ye aktarılmış, kodlama orijinal dilde yürütülmüş ve bulgular raporlama dili gereği Türkçe olarak sunulmuştur. Etik kaygılar ve kötü örneklik riski nedeniyle tam şarkı sözlerine makalede yer verilmemiş; bunun yerine, örneklemde yoğun kullanılan sözcük ve anlatım kalıplarını göstermek amacıyla toplulaştırılmış bir kelime bulutu sunulmuştur. Görselleştirmede, anlamsal katkısı düşük işlev sözcükleri dışarıda bırakılarak en yüksek frekans değerlerine sahip içerik sözcüklerinin görünür kılınmasına özen gösterilmiştir.

Şekil 2. ABD örnekleminde yüksek frekansla geçen sözcükler (MAXQDA 2020, kelime bulutu).

Kelime bulutunda “freedom/escape/pleasure” üçlüsünün merkezileşmesi, maddeyi özgürleşme/kaçış ve haz ekseninde çerçeveleyen soyut bir duygu sözlüğüne işaret ediyor. you/your-my/me gibi zamirlerin görece yoğunluğu, deneyimin ilişkisel ve ben-merkezli bir anlatıyla kurulmasını destekliyor. Heart, edge, dead gibi sözcükler, duygusal kırılma/uç durum tonunu ekliyor; bu da haz ve kaçışın karanlık sonuçlarla yan yana anıldığı bir alanı düşündürüyor.

Türkçe örneklemde odak madde-adı ve tüketim eylemi etrafında toplanırken (“esrar, duman, çek”), ABD örnekleminde odak deneyimin soyut duygusal çerçevesine kayıyor (“freedom, escape, pleasure”). Her iki örneklemde de haz teması görünür; ancak Türkiye tarafı somut/bedensel (tüketim ve duygusal iz), ABD tarafı soyut/varoluşsal (özgürleşme-kaçış) bir dille normalleşmeyi besliyor. Türkiye bulutunda alışkanlık ve ikili ilişkiler (ben-sen) vurgusu belirgin; ABD bulutunda ilişkisel zamirler yine güçlü olmakla birlikte duygusal eşik ve uç durum (heart/edge/dead) sözlüğü ön planda. Bu fark, normalleşme söylemlerinin Türkiye’de madde-odaklı, ABD’de deneyim-odaklı bir dil üzerinden kurulduğunu düşündürür.

Sonuç

Madde bağımlılığının yalnızca bireysel bir sağlık sorunu olmadığı; genç kuşakların değer dünyasını, risk algısını ve gündelik pratiklerini etkileyen çok katmanlı bir toplumsal kriz alanı olduğu ortaya konulmuştur. Rap müzik, bu krizin kültürel yüzeyde görünür olduğu başat

söylem mecralarından biri olarak değerlendirilmiş; genç(ler)in (15-24) kimlik arayışı, aidiyet ihtiyacı ve duygulanım döngüleriyle kesişen anlatıların burada yoğunlaştığı gösterilmiştir. Dijital kısa video platformlarının (TikTok, Reels, Shorts) ritim, tekrar ve görselleştirme olanaklarıyla bu anlatıların dolaşımının hızlandığı; bağımlılığa ilişkin temsillerin yalnızca bireysel deneyim anlatıları olmaktan çıkarak kolektif bir kültürel repertuara dönüştüğü saptanmıştır.

Çalışmada, 2018-2025 döneminde Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nden amaçlı örnekleme ile seçilen toplam on rap şarkısının sözleri, eleştirel söylem analizi ve nitel içerik analizi çerçevesinde incelenmiş; etik kaygılar ve kötü örneklik riski nedeniyle tam metinlere yer verilmemiş, bunun yerine temsili alıntılar ve toplulaştırılmış kelime bulutları sunulmuştur. Bulgular, araştırma sorularıyla uyumlu biçimde, bağımlılık temalarının söylemsel olarak hangi yapılara yaslandığını, bu temsillerin dijital ortamlarda nasıl görünür kıldığını ve gençlik kültürü içinde normalleşmenin hangi eksenlerde üretildiğini ortaya koymuştur.

Temsillerin söylemsel mimarisinde romantizasyon, özgürlük/kaçış vurgusu, başkaldırı metaforları, güç/statü göstergeleri ile estetikleştirme ve duygusal idealizasyon stratejilerinin öne çıktığı belirlenmiştir. Türkiye örnekleminde dilin daha çok madde adı ve tüketim eylemi etrafında (örneğin "esrar/weed", "duman", "çek", "Mary Jane") somutlaştığı; ilişkisellik (ben-sen kipleri) ve alışkanlık çağrışımlarının normalleştirici bir çerçeve kurduğu görülmüştür. ABD örnekleminde ise soyut deneyim sözlüğünün ("freedom", "escape", "pleasure") merkezileştiği; kimi parçalarda opioid/benzodiazepin göndermelerinin (ör. Percocet, Xanax) duygusal kırılma ve uç durum çağrışımlarıyla birlikte sunulduğu saptanmıştır. Böylece, her iki bağlamda da "haz" ortak paydası korunmakla birlikte, Türkiye'de daha somut/bedensel, ABD'de ise daha soyut/varoluşsal bir dilin normalleşmeyi beslediği sonucuna ulaşılmıştır.

Dijital dolaşım ve görünürlük boyutunda, parçaların Spotify/YouTube erişim göstergeleri ve kısa video mecralarındaki yeniden kullanım/yeniden bağlamlama izleri dikkate alınmıştır. Kelime bulutlarında en yüksek frekansta yer alan içerik sözcüklerinin görünür kılınmasıyla ortak söz varlığı görsel olarak ortaya

çıkartılmış; böylece metin içi stratejilerin, algoritmik akış ve tekrar kültürüyle desteklenerek gençlik kültürü içinde salık verilebilir, hatta çekici temsillere dönüştüğü gösterilmiştir. Bu tablo, bağımlılık söylemlerinin yalnızca bireysel tercihlerle değil, kültürel kodlar ve platform mantıklarıyla birlikte biçimlendiğine işaret etmektedir.

Sonuç olarak, rap müzikte bağımlılık temalarının söylemsel stratejiler ve dijital görünürlük mekanizmaları aracılığıyla gençlik kültürü içinde bir yaşam tarzı, duygusal çözüm, estetik deneyim ya da güç/karizma göstergesi olarak konumlandırıldığı ortaya konulmuştur. Bu bulgu, önleme ve müdahale yaklaşımlarının aile/okul ölçeğiyle sınırlanmayıp eleştirel medya okuryazarlığı, karşı-anlatı üretimi ve platform düzeyinde görünürlük/tekrar dengesini gözetken çok katmanlı stratejilerle desteklenmesini gerekli kılmaktadır. Sanatçıların ve endüstrinin yüksek etki gücü gözetilerek sorumlu üretim ilkelerinin güçlendirilmesi; genç izleyiciyi odağa alan etik kılavuzların yaygınlaştırılması önerilmektedir. Çalışmanın amaçlı ve sınırlı örneklem büyüklüğü, görünürlüğün dolaylı göstergelerle izlenmesi ve zaman penceresinin 2018-2025 ile sınırlı oluşu, genellenebilirlik açısından temkinli yorum gerektirmektedir. Gelecek araştırmalarda çoklu kodlayıcı güvenilirliği, alt tür/alt kültür ayrımları ve platform-içi kullanım bağlamlarının genişletilmesiyle, burada ortaya konan söylem-dolaşım-normalleşme ekseninin daha ayrıntılı haritalanması mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Agnich, L. E., Stogner, J. M., Miller, B. L., & Sanders, A. (2013). Purple drank prevalence and production among college students. *Journal of Psychoactive Drugs*, 45(5), 390-395.
- Ajzen, I., & Manstead, A. S. R. (2007). Changing health-related behaviors: An approach based on the theory of planned behavior. In W. Stroebe & M. Hewstone (Eds.), *European Review of Social Psychology*, 18(1), 1-33.
- Akça, S. Ö., & Turan, A. P. (2023). Substance abuse and its prevention in adolescents. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 10(1).

- Akkoyun Turan, A. (2025). Uyuşturucu bağımlılığı ile mücadelede iletişimin önemi. G. Atikullah (Ed.), *Bağımlılıklarla mücadelede iletişim* (ss. 70–90). Nobel Akademi.
- Algarni, A., Alshahrani, S., & Khan, A. (2021). Psychosocial determinants of substance use among adolescents: A review. *International Journal of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 8(1), 1–9.
- Arslan, H., & Kırlioğlu, M. (2019). Drug subculture as a way of expression: Rap music. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(3), 821–845. <https://doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0075>
- Audio Monitor US. (2018). 2018 Audio Monitor Report. Nielsen.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Becker, H. S. (1963). *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. Free Press.
- Bonneville-Roussy, A., Rentfrow, P. J., & Xu, M. K. (2013). Music through the ages: Trends in musical engagement and preferences from adolescence through middle adulthood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(4), 703–717.
- Botvin, G. J. (2015). *Life Skills Training Program*.
- Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2021). *Youth risk behavior surveillance—United States*.
- Chang, J. (2005). *Can't stop won't stop: A history of the hip-hop generation*. Picador.
- Chen, M. J., Miller, B. A., Grube, J. W., & Walters, E. (2006). Music, substance use, and aggression. *Journal of Studies on Alcohol*, 67(3), 373–381. <https://doi.org/10.15288/jsa.2006.67.373>
- Chie, Q. T., Tam, C. L., Bonn, G., Dang, H. M., & Khairuddin, R. (2015). Substance abuse, relapse, and treatment program evaluation in Malaysia: Perspective of rehabilitation officers. *Frontiers in Psychiatry*, 6, 90.
- Christenson, P. G., & Roberts, D. F. (2019). Substance use in music lyrics and youth attitudes: A critical review. *Youth & Society*, 51(3), 345–368.
- Christenson, P. G., Henriksen, L., & Roberts, D. F. (2012). Substance use in popular music videos. *Substance Use & Misuse*, 47(6), 564–573.
- Christenson, P. G., Henriksen, L., & Roberts, D. F. (2019). Substance use in popular music lyrics: A content analysis. *Youth & Society*, 51(3), 415–435.
- Claro, H. G., Souza, D. L., Freire, R. C., & Monteiro, S. C. (2015). Antisocial behavior and drugs: An exploratory study among Brazilian adolescents. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 28(2), 349–356.
- Clearfork Academy. (2024). *Hip-hop's role in teen substance abuse*. <https://clearforkacademy.com>
- Crews, F. T., He, J., & Hodge, C. (2007). Adolescent cortical development: A critical period of vulnerability for addiction. *Pharmacology Biochemistry and Behavior*, 86(2), 189–199.
- Çiçek, M., & Toprak, S. (2021). Rap müzikte uyuşturucu söyleminin söylem analiziyle incelenmesi. *Sosyoloji Divanı*, 1(1), 85–104.
- Diamond, S., Bermudez, R., & Schensul, J. J. (2006). What's the rap about ecstasy? *Youth & Society*, 37(3), 251–276. <https://doi.org/10.1177/0044118X05282285>
- Dimitriadis, G. (2009). *Performing identity/performing culture: Hip hop as text, pedagogy, and lived practice*. Peter Lang.
- Elwood, W. N. (1999). *Rave culture: The alteration and decline of a Philadelphia music scene*. Temple University Press.
- Emniyet Genel Müdürlüğü, Narkotik Suçlarla Mücadele Başkanlığı. (2024). *Türkiye uyuşturucu raporu: Eğilimler ve gelişmeler (2024/1)*. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM).
- Escobedo, A. (2019). Media violence and youth: Examining exposure, impact, and prevention strategies. *Journal of Youth Studies*, 22(7), 845–859.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Longman.
- Fatima, I. (2017). Drug abuse among youth: Causes, effects and control. *Journal of Integrated Community Health*, 6(1), 1–5.
- Forman, M. (2002). *The 'hood comes first: Race, space, and place in rap and hip-hop*. Wesleyan University Press.
- Forsyth, A. J. M., & Barnard, M. (1997). Music preference as an indicator of adolescent drug use. *Addiction*, 92(10), 1317–1325.

<https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.1997.tb02853.x>

- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., & Signorielli, N. (2002). Growing up with television: Cultivation processes. In J. Bryant & D. Zillmann (Eds.), *Media effects: Advances in theory and research* (pp. 43–67). Lawrence Erlbaum Associates.
- Gishoma, D., Nkurunziza, A., & Mugabo, H. (2023). Prevalence of drugs and substance abuse amongst adolescents: A pilot study in 7 districts. *Rwandan Public Health Bulletin*, 5(3), 12–20.
- Gramsci, A. (1971). *Selections from the prison notebooks* (E. Hoare & G. N. Smith, Eds. & Trans.). International Publishers.
- Hall, P. A., Chassin, L., & Jacobs, W. J. (2013). Explaining substance use and abuse in emerging adulthood. *Emerging Adulthood*, 1(1), 27–39. <https://doi.org/10.1177/2167696812461154>
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage.
- Hanba, A., & Hanba, D. (2018). Drug and alcohol references in the top 40 popular music songs: A content analysis. *Substance Use & Misuse*, 53(9), 1475–1483. <https://doi.org/10.1080/10826084.2017.1419403>
- Harakeh, Z. (2023). The role of music in shaping adolescent attitudes. *International Journal of Creative Research Thoughts*, 11(12).
- Harakeh, Z., & Ter Bogt, T. (2021). Music lyrics and substance use: Experimental insights into rap music's influence on youth attitudes. *Journal of Adolescent Health*, 68(3), 515–521.
- Hart, A. B., et al. (2014). Cough syrup abuse and hip hop music: A content analysis. *Substance Use & Misuse*, 49(1–2), 118–123.
- Hawkins, J. D., Catalano, R. F., & Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112(1), 64–105.
- Hebdige, D. (1979). *Subculture: The meaning of style*. Routledge.
- Hedegaard, H., Miniño, A. M., & Warner, M. (2018). Drug overdose deaths in the United States, 1999–2017. *NCHS Data Brief*, 329, 1–8.
- Herd, D. (2008). Changes in the prevalence of alcohol and drug themes in rap music lyrics, 1979–1997. *Addiction Research & Theory*, 16(6), 543–560.
- Hogan, D. M., Bruin, K., & Leckey, Y. (2003). Approaches to preventing substance use in youth: A review. *Addiction Research & Theory*, 11(4), 331–343.
- Holody, K. J., Park, H., & Zhang, X. (2016). Substance use in popular primetime television: A content analysis. *Journal of Health Communication*, 21(10), 1072–1080. <https://doi.org/10.1080/10810730.2016.1222030>
- Işık, M. (2018). Madde kullanımını öven popüler şarkı sözlerinde dil, ideoloji ve özne. In M. N. Doru & Ö. Bozkurt (Eds.), *Dil bilimleri: Klasik sorunlar – Güncel tartışmalar* (pp. 783–801). Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları.
- İnsani Hayat Derneği. (2023). ABD ve Türkiye’de madde kullanım istatistikleri: Karşılaştırmalı bir analiz. *İnsani Hayat Yayınları*.
- İsmail, R., Nawi, A. M., Manaf, M. R. A., Hassan, M. R., Mohd, H. A., İbrahim, N., ... & Shukor, S. (2023). Risk and protective factors in predicting drug and substance abuse among Malaysian youths. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 10(1).
- Jessor, R., & Jessor, S. L. (1977). *Problem behavior and psychosocial development: A longitudinal study of youth*. Academic Press.
- Kubrin, C. E. (2005). Gangstas, thugs, and hustlas: Identity and the code of the street in rap music. *Social Problems*, 52(3), 360–378.
- Laybourn, M. L. (2018). Rap music and changing drug trends: A longitudinal content analysis of lyrics. *Journal of Drug Issues*, 48(3), 485–498. <https://doi.org/10.1177/0022042618768804>
- Market, J. (2001). *Representing youth: Methodological issues in critical youth studies*. Youth Studies Australia, 20(3), 20–25.
- Mayring, P. (2000). Qualitative content analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 1(2).
- Miech, R. A., Johnston, L. D., O'Malley, P. M., Bachman, J. G., & Schulenberg, J. E. (2018). Monitoring the Future national survey results on drug use, 1975–2017: Volume I, Secondary school students. Institute for Social Research, University of Michigan.

- Montgomery, K. C., & Chester, J. (2009). Interactive food and beverage marketing: Targeting adolescents in the digital age. *Journal of Adolescent Health*, 45(3), S18–S29.
- Morgan, M., & Shanahan, J. (2010). The state of cultivation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 54(2), 337–355. <https://doi.org/10.1080/08838151003735018>
- National Institute on Drug Abuse. (2020). Monitoring the Future Survey: High school and youth trends. <https://www.drugabuse.gov>
- National Institutes of Health. (2008). Music, substance use, and aggression. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5066304>
- Nielsen. (2018). Nielsen Music 2017 U.S. Year-End Report. <https://www.nielsen.com/us/en/insights/report/2018/2017-music-us-year-end-report/>
- North, A. C., & Hargreaves, D. J. (2008). *The social and applied psychology of music*. Oxford University Press.
- Parada, M., et al. (2015). Family protection and risk factors for adolescent substance use in Mexico. *Substance Use & Misuse*, 50(4), 426–435.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Sage Publications.
- Perez, A., et al. (2016). Protective parenting practices among Mexican American adolescents: Associations with substance use. *Journal of Adolescence*, 46, 1–12.
- Primack, B. A., Dalton, M. A., & Carroll, M. V. (2008). Content analysis of tobacco, alcohol, and other drugs in popular music. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*.
- Rentfrow, P. J. (2012). The role of music in everyday life: Current directions in the social psychology of music. *Social and Personality Psychology Compass*, 6(5), 402–416. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2012.00434.x>
- Rideout, V. J., Foehr, U. G., & Roberts, D. F. (2010). *Generation M2: Media in the lives of 8- to 18-year-olds*. Henry J. Kaiser Family Foundation.
- Rigg, K. K., & Estreet, A. (2018). Ecstasy and MDMA use: A cross-sectional examination of motivations and correlates in a sample of adults. *Substance Use & Misuse*, 53(4), 596–602. <https://doi.org/10.1080/10826084.2017.1342661>
- Roberts, D. F., Henriksen, L., & Christenson, P. G. (1999). *Substance use in popular music videos*. Office of National Drug Control Policy and Substance Abuse and Mental Health Services Administration.
- Rose, T. (1994). *Black noise: Rap music and Black culture in contemporary America*. Wesleyan University Press.
- Sağır, A. (2020). Yeni bir ergen kültürü olarak arabesk rapin kimlik dışı vurumları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 145–182.
- Sargent, J. D., & Hanewinkel, R. (2009). Viewing smoking in movies: A perspective on the scientific evidence, policy implications, and future research. *Nicotine & Tobacco Research*, 11(1), 11–17. <https://doi.org/10.1093/ntr/ntn010>
- Shafie, A. A. H., Othman, K., Baharudin, D. F., Mohamad Yasin, N., Amat, S., & Mohd Jaladin, R. A. (2023). An analysis on youth drug abuse: Protective and risk factors in high-risk area. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*, 31(2), 585–605.
- Shah, F. H. (2023). Rap music and youth substance attitudes: A quantitative study on music exposure and behavior. *Youth & Society*, 55(1), 88–106.
- Steinberg, L. (2014). *Age of opportunity: Lessons from the new science of adolescence*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Stickle, B. (2021). Substance use themes in rap music: A review.
- Stickle, B., & Tewksbury, R. (2015). The influence of music on substance use and antisocial behavior: A meta-analysis. *Criminal Justice Review*, 40(2), 199–214. <https://doi.org/10.1177/0734016814565817>
- Substance Abuse and Mental Health Services Administration. (2017). *National Survey on Drug Use and Health: Detailed Tables*. <https://www.samhsa.gov/>
- Substance Abuse and Mental Health Services Administration. (2021). *Key substance use and mental health indicators in the United States: Results from the 2021 National Survey on Drug Use and Health*. Center for Behavioral Health Statistics and Quality.
- UNICEF. (2019). *Adolescent substance use and prevention strategies*.
- van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. Sage.

- Volkow, N. D., Koob, G. F., & McLellan, A. T. (2016). Neurobiologic advances from the brain disease model of addiction. *New England Journal of Medicine*, 374(4), 363–371.
- Westla Recovery. (2025). The influence of music and pop culture on today's drug trends. <https://westlarecovery.com>
- Williams, K. E., Barrett, M. S., Welch, G. F., Abad, V., & Broughton, M. (2019). Associations between early shared music activities in the home and later child outcomes: Findings from the Longitudinal Study of Australian Children. *Early Childhood Research Quarterly*, 48, 268–276.
- World Health Organization. (2021). Adolescent health. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-health>
- Wright, C. J., Dietz, M. C., & Pritchard, M. E. (2018). Music and substance use: A meta-analysis. *Journal of Media Psychology*, 30(1), 1–20.
- Zaidi, S. Z. (2020). Role of parenting and social support in youth substance abuse: An integrative review. *Asian Journal of Psychiatry*, 53, 102170.